

Рекомендації

постійної депутатської комісії Первомайської міської ради
VIII-го скликання з питань бюджету та фінансів, планування соціально-економічного
розвитку, інвестицій, торгівлі, послуг та розвитку підприємництва
щодо проєкту рішення «Про рішення виконавчого комітету міської ради
від 29.08.2025 № 467 “Про затвердження Середньострокового плану
пріоритетних публічних інвестицій Первомайської міської територіальної громади
на 2026 - 2028 роки”»

Постійна депутатська комісія з питань бюджету та фінансів, планування соціально-економічного розвитку, інвестицій, торгівлі, послуг та розвитку підприємництва розглянула проєкт рішення № 3 «Про рішення виконавчого комітету міської ради від 29.08.2025 № 467 “Про затвердження Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій Первомайської міської територіальної громади на 2026-2028 роки”». У цьому аналітичному звіті комісія викладає основні положення зазначеного Плану, оцінює його відповідність стратегічним цілям громади, аналізує сильні та слабкі сторони, розглядає розподіл інвестицій за галузями, а також формулює висновки і конкретні рекомендації.

Короткий виклад основних положень Плану

Основні напрями інвестицій. Проєкт Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій громади на 2026-2028 роки (далі – План) визначає кілька ключових секторів, у які планується спрямувати кошти найближчими роками. Згідно з Планом, пріоритетними напрямками публічних інвестицій стануть:

- Муніципальна інфраструктура – модернізація комунальних мереж та систем: оновлення водопровідних мереж, будівництво сучасних очисних споруд, модернізація систем водопостачання з використанням «зеленої» енергії тощо. Ці проєкти покликані покращити якість базових послуг і зменшити втрати ресурсів.

- Освіта – підвищення безпеки та якості освітнього простору: облаштування укриттів у школах (актуально в умовах безпекових викликів), модернізація шкільних їдалень, закупівля сучасного навчального обладнання, а також продовження впровадження реформи «Нова українська школа». Інвестиції в освіту спрямовані на створення комфортних і безпечних умов для учнів та підвищення якості навчання.

- Соціальний захист – підтримка вразливих груп населення та розвиток соціальної інфраструктури: передбачено заходи з підтримки ветеранів, створення нових центрів для осіб, які постраждали від домашнього насильства, відкриття інклюзивних спортивних залів для людей з інвалідністю. Це підвищить соціальну згуртованість та доступність послуг для мешканців громади.

- Охорона здоров'я – покращення медичних послуг та інфраструктури охорони здоров'я: розвиток реабілітаційних центрів (зокрема, для поранених чи осіб з інвалідністю), поліпшення матеріально-технічної бази медичних закладів, впровадження заходів з енергоефективності у медичній сфері. Такі інвестиції мають на меті підвищити якість та доступність медичних послуг, особливо враховуючи зростання потреб у реабілітації.

- Транспорт та громадська безпека – розвиток міського транспорту та безбар'єрного середовища: План передбачає модернізацію громадського транспорту (ймовірно, оновлення автобусного парку чи впровадження нових маршрутів) та

облаштування безпечного середовища для маломобільних груп населення. Це включає встановлення інфраструктури для осіб з інвалідністю, покращення стану доріг, тротуарів, освітлення тощо з метою підвищення безпеки на вулицях.

- Культура – підтримка та розвиток об'єктів культурної спадщини і дозвілля: Планом заплановано ремонт та модернізацію ключових закладів культури, зокрема міського Палацу культури «Фрегат» та дитячої музичної школи, а також створення літнього кінотеатру просто неба і заходи із збереження історичної спадщини громади. Таким чином влада прагне покращити культурну інфраструктуру та урізноманітнити дозвілля мешканців.

Обсяг фінансування та джерела. Для реалізації Плану передбачено загальний обсяг інвестицій понад 174 млн грн на 2026–2028 роки. Основними джерелами фінансування визначені: місцевий бюджет громади, державні субвенції (цільові кошти з державного бюджету), міжнародна технічна допомога та партнерські внески. Така диверсифікація джерел покликана зменшити навантаження на місцевий бюджет і залучити додаткові ресурси ззовні. Комісія відзначає, що залучення міжнародної допомоги і партнерських коштів є позитивною практикою, однак потребуватиме активної роботи міської ради та виконавчих органів для підготовки якісних проєктів і успішного отримання грантів чи інвестицій.

Строки реалізації. За своєю суттю План є середньостроковим і охоплює період 2026–2028 років. Впровадження проєктів розраховано на три роки, з поетапним виконанням інвестиційних заходів. Це дозволяє розподілити навантаження у часі та коригувати дії в разі зміни обставин або появи додаткових можливостей фінансування. Водночас комісія наголошує, що для успішної реалізації потрібне чітке щорічне планування із визначенням пріоритетів на кожен бюджетний рік.

Головні принципи Плану. Важливо, що План ґрунтується на сучасних стратегічних підходах. Зокрема, в документі задекларовано чотири наскрізні стратегічні цілі (принципи), яких дотримуватимуться при реалізації всіх проєктів:

- Енергоефективність – кожен інвестпроєкт повинен враховувати заходи з економії енергії та підвищення енергоефективності (наприклад, утеплення будівель, енергоощадне обладнання тощо).

- Реагування на зміну клімату – проєкти мають бути екологічно сталими, включати адаптацію до кліматичних змін (наприклад, впровадження зеленої енергетики, покращення систем водовідведення у контексті змін клімату тощо).

- Гендерна рівність – забезпечення рівних можливостей для жінок і чоловіків у ході реалізації проєктів (скажімо, врахування потреб різних груп населення при плануванні інфраструктури, недопущення дискримінації).

- Безбар'єрність – створення доступного середовища для людей з інвалідністю та маломобільних груп. Усі проєкти (від транспорту до будівництва об'єктів) мають відповідати принципу універсального дизайну, аби послугами могли користуватися всі мешканці громади без перешкод.

Інтеграція цих принципів означає, що інвестиції повинні не лише вирішувати поточні потреби громади, але й забезпечувати сталий та інклюзивний розвиток у довгостроковій перспективі. Комісія позитивно оцінює наявність таких наскрізних цілей, оскільки це узгоджується з національними пріоритетами розвитку та кращими практиками планування.

Відповідність Плану стратегічним цілям громади

Зв'язок зі Стратегією розвитку громади. Зміст середньострокового Плану в цілому узгоджується із стратегічними пріоритетами розвитку Первомайської міської територіальної громади. Хоча на час підготовки аналізу Стратегія розвитку громади на відповідний період ще не наведена в проєкті рішення, можна стверджувати, що охоплені Планом напрями відображають ключові цілі громади, а саме: підвищення якості життя мешканців, розвиток інфраструктури, людського капіталу та безпечного середовища.

- Соціально-економічний розвиток. Інвестиції у освіту, охорону здоров'я та соціальний захист безпосередньо сприяють розвитку людського капіталу та покращенню якості соціальних послуг, що напевно є стратегічною ціллю громади (створення комфортних умов життя, розвиток людини). Вкладення в укриття шкіл чи реабілітаційні центри підсилюють стійкість громади до сучасних викликів (безпеки та здоров'я) і відповідають потребам населення.

- Інфраструктура та комфорт проживання. Пріоритетні проєкти з модернізації муніципальної інфраструктури та транспорту відповідають стратегічній меті створення комфортних та безпечних умов проживання. Покращення водопостачання, очищення води, оновлення транспорту й доріг – все це інтегрується з баченням громади як комфортної та спроможної. Безпека на дорогах і безбар'єрність також є важливою умовою для якості життя, що, ймовірно, прописано у Стратегії громади.

- Економічний розвиток та інвестиції. Хоча План фокусується на публічних (бюджетних) інвестиціях, опосередковано він також підтримує економічну спроможність громади. Зокрема, модернізована інфраструктура та кращі послуги створюють передумови для залучення бізнесу та інвесторів. Розвиток культури і послуг теж сприяє привабливості громади. Окремо слід зауважити, що стратегічна ціль щодо економічного розвитку та розвитку підприємництва може вимагати додаткових заходів, які у даному Плані представлені менше (про це – в аналізі слабких сторін).

Інтеграція наскрізних цілей. Наявність у Плані наскрізних принципів (енергоефективності, кліматичної стійкості, гендерної рівності, інклюзивності) свідчить про врахування глобальних і національних пріоритетів сталого розвитку. Це узгоджується зі стратегічними цілями громади стати сучасною, сталою та інклюзивною. Наприклад, енергоефективність не лише економить бюджетні кошти в перспективі, але й відповідає стратегічній меті екологічної сталості; безбар'єрність та гендерна рівність відображають прагнення громади до соціальної справедливості і рівних можливостей. Таким чином, План можна вважати таким, що в цілому відповідає стратегічним цілям громади: він реалізує базові пріоритети (інфраструктура, послуги, люди) і робить це з урахуванням сучасних вимог сталого розвитку. Комісія підтримує таку спрямованість Плану і вважає її правильною з точки зору довгострокових інтересів громади.

Водночас комісія звертає увагу, що деякі стратегічні напрями розвитку представлені недостатньо. Зокрема, якщо Стратегією громади передбачено розвиток туризму, цифрової трансформації, підтримки бізнесу чи покращення екологічної ситуації – ці аспекти у Плані 2026–2028 рр. відображені слабо або взагалі залишилися поза увагою. Нижче, у розділі про слабкі сторони Плану, ми детальніше розглянемо ці прогалини та їхній вплив на досягнення стратегічних цілей.

Сильні та слабкі сторони Плану

Комісія провела SWOT-аналіз проекту Плану і визначила ряд його переваг (сильних сторін), а також недоліків чи ризиків (слабких сторін).

Сильні сторони Плану:

- Комплексне охоплення ключових сфер. План включає інвестиції у головні сфери життєдіяльності громади – інфраструктура, освіта, медицина, соціальний захист, транспорт, культура. Такий комплексний підхід забезпечує збалансований розвиток і враховує потреби різних категорій населення.

- Відповідність актуальним потребам. Запропоновані проекти орієнтовані на нагальні проблеми: зношені комунальні мережі, необхідність енергоефективності, безпека дітей у школах під час воєнної загрози, реабілітація постраждалих, підтримка ветеранів тощо. План реагує на виклики часу (в т.ч. наслідки війни) і пропонує конкретні рішення, що є його беззаперечним плюсом.

- Наявність чітких пріоритетів і принципів. Виділення наскрізних стратегічних принципів (енергоефективність, кліматична стійкість, інклюзивність, гендерний баланс) – важлива сильна сторона Плану. Це означає, що кожен проєкт буде оцінюватися також за якістю виконання цих принципів, що підвищує загальну якість інвестицій.

- Диверсифікація джерел фінансування. План розраховує на поєднання місцевих, державних та міжнародних ресурсів. Це зменшує ризик недофінансування: якщо якийсь з джерел тимчасово недоступний, інші можуть частково компенсувати брак коштів. Особливо цінним є залучення міжнародної технічної допомоги – це свідчить про відкритість громади до співпраці та інвестицій ззовні.

- Гнучкість і середньострокове планування. Середньостроковий характер Плану (3 роки) дозволяє щороку переглядати пріоритети та коригувати проєкти за необхідності, не втрачаючи при цьому стратегічної перспективи. Комісія відзначає, що План може коригуватися залежно від появи нових можливостей фінансування або змін у потребах (наприклад, враховуючи потенційні нові напрямки за умови додаткових ресурсів). Це гнучкий підхід до планування розвитку.

Слабкі сторони Плану:

- Обмежене охоплення деяких важливих напрямів. У Плані фактично відсутні інвестиції у такі сфери, як туризм, розвиток підприємництва та креативна економіка, цифрова трансформація та екологічна просвіта. Попри те, що інші сфери охоплені, нехтування цими напрямками може уповільнити розвиток громади в цілому. Зважаючи на багатий історичний і природний потенціал Первомайщини, туризм міг би стати додатковим джерелом доходів і робочих місць, але в Плані 2026–2028 рр. він не фігурує. Аналогічно, відсутність проєктів з цифровізації послуг чи підтримки малого бізнесу означає, що громада ризикує відстати у цифровому розвитку та не повною мірою використовує можливості для економічного зростання.

- Залежність від зовнішніх ресурсів. Хоча різноманітність джерел фінансування є плюсом, вона одночасно становить ризик. Значна частина запланованих коштів – це державні субвенції та міжнародна допомога. Якщо державний бюджет або донори не зможуть надати очікувані кошти (через економічні труднощі або інші причини), реалізація проєктів може загальмуватися. Місцевий бюджет навряд чи зможе повністю покрити дефіцит. Отже, План фінансово залежний від факторів, на які громада має обмежений вплив.

- Ризики реалізації та управління проєктами. Успіх Плану залежить від якісного менеджменту проєктів на всіх етапах – від проєктування до тендерів і будівництва. Комісія звертає увагу, що одночасна реалізація великої кількості проєктів в різних секторах потребуватиме посиленого контролю, кадрового забезпечення та координації. Існує ризик перевантаження виконавчих органів або комунальних підприємств, відповідальних за ці проєкти. Без належної координації можливі затримки або неефективне використання коштів.

- Обмеженість ресурсів та пріоритетів. Попри загальний значний бюджет Плану (174 млн грн), при розподілі на всі заявлені сфери коштів може бути недостатньо для вирішення всіх проблем у кожній галузі. Є ризик розпилення ресурсів: коли фінансування отримують багато проєктів, але жоден не отримує достатньо для повної реалізації. Наприклад, модернізація великого об'єкта інфраструктури може потребувати більших вливань, ніж передбачено. Тому важливо правильно визначити пріоритети всередині Плану – які проєкти першочергові, а які можуть бути реалізовані за умови додаткового фінансування.

Загалом, сильні сторони Плану переважають, адже документ охоплює основні потреби громади та має прогресивну методологію. Проте врахування слабких місць є критично важливим для коригування Плану і успішної його реалізації.

Розподіл інвестицій по галузях

Пріоритетність секторів. Проєктом Плану визначено шість основних секторів для інвестування, як зазначалося вище: інфраструктура, освіта, соціальний захист, охорона здоров'я, транспорт (та безпека) і культура. Хоча точний розподіл суми 174 млн грн між цими галузями у проєкті рішення не наведений (цифри можуть бути деталізовані в додатках до Плану), з аналізу пріоритетів можна зробити деякі висновки:

- Муніципальна інфраструктура ймовірно отримає один із найбільших обсягів інвестицій, оскільки такі проєкти, як реконструкція водопровідних мереж чи будівництво очисних споруд, вимагають значних коштів. Висока вартість інфраструктурних проєктів виправдана їх критичною важливістю для громади (вода, каналізація, енергомережі тощо) – без належної інфраструктури розвиток інших сфер ускладнений.

- Освіта та охорона здоров'я отримають суттєву частку коштів, оскільки передбачаються помітні поліпшення в школах (укриття, обладнання, ремонти) та закладах медицини (реабілітаційні центри, оновлення обладнання). Інвестиції в ці галузі мають високий соціальний ефект і відповідають пріоритету розвитку людського капіталу, тому їх фінансування є одним з основних.

- Соціальний захист – проєкти підтримки ветеранів, створення центрів допомоги, інклюзивні зали – потребують відносно менших капіталовкладень (порівняно, скажімо, з інфраструктурою), але є пріоритетними з огляду на соціальну значимість. Можна очікувати, що на соціальні програми буде виділено помірну частку коштів, можливо, із залученням державних програм підтримки ветеранів чи грантів.

- Транспорт та безпека. Модернізація транспорту (закупівля транспорту або ремонт доріг) і заходи безпеки (інфраструктура для маломобільних, освітлення, кнопки виклику тощо) потребують капіталовкладень середнього рівня. В Плані цей напрям окреслений, йому буде виділено фінансування для конкретних заходів, як-от оновлення громадського транспорту чи облаштування безпечних зупинок. Від розподілу бюджету залежатиме, чи зможе громада, наприклад, придбати достатню кількість нових автобусів або провести масштабний ремонт доріг, чи це будуть точкові покращення.

- Культура. Інвестиції у культурні об'єкти (ремонт Палацу культури, музичної школи, створення кінотеатру просто неба) зазвичай мають фіксований кошторис для кожного об'єкту. Частка культури у загальному бюджеті Плану, імовірно, не є домінуючою, але достатня для реалізації запланованих проєктів. Наприклад, ремонт Палацу культури може бути одним із дороговартісних проєктів у цьому блоці.

Баланс та повнота охоплення. На сьогодні розподіл інвестицій виглядає достатньо збалансованим між інфраструктурними потребами та соціально-гуманітарною сферою. Громада інвестує і в «тверді» інфраструктурні проєкти (infrastructure, transport), і в «м'які» проєкти розвитку людського потенціалу (education, health, social, culture). Це позитивно, адже дозволяє уникнути перекосів – як суто в будівництво, так і виключно в соціальні виплати. Проте, як зазначено раніше, деякі галузі випали з поля зору при розподілі коштів. Нульова частка інвестицій у розвиток туризму чи цифрової інфраструктури означає, що у 2026–2028 роках ці напрями не отримають фінансування в рамках даного Плану. Ймовірно, їх розвиток відбуватиметься через окремі програми або за залишковим принципом. Комісія наголошує на важливості моніторингу виконання бюджету по галузях. Якщо в процесі реалізації з'ясується, що певна галузь недоотримує фінансування чи відстає (наприклад, проєкти у сфері медицини затримуються), слід гнучко перерозподілити ресурси або залучити додаткові кошти, щоб досягти цілей Плану. Так само, у разі економії коштів на одному з напрямів, їх доцільно направити на інші пріоритетні проєкти, особливо з урахуванням виявлених прогалин (наприклад, частково профінансувати ініціативи у сфері туризму чи цифровізації, якщо це стане можливим).

Висновки та рекомендації комісії

Висновки.

Проект рішення № 3 щодо затвердження Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій Первомайської міської ТГ на 2026–2028 роки отримує в цілому позитивну оцінку постійної депутатської комісії. План є змістовним і добре продуманим: він відповідає основним стратегічним цілям громади, охоплює критично важливі сфери, запроваджує сучасні принципи сталого та інклюзивного розвитку, а також передбачає реалістичні (хоч і амбітні) фінансові параметри. Разом з тим, комісія вказує на деякі недоліки, які потребують уваги: відсутність окремих напрямів (туризм, цифровізація тощо). та ризики, пов'язані з виконанням Плану. Врахування цих моментів допоможе зробити реалізацію Плану успішною.

Рекомендації.

Виходячи з проведеного аналізу, постійна комісія з питань бюджету та соціально-економічного розвитку рекомендує міській раді та виконавчим органам таке:

- Доповнити План або передбачити окремі програми для упущених напрямів. Комісія радить звернути увагу на розвиток туризму, креативної економіки та цифрової трансформації. Якщо внесення цих сфер до нинішнього Плану неможливе через обмежені ресурси, слід розробити окремі цільові програми або проекти по цих напрямках. Наприклад, програму розвитку туризму на наступні роки (як вже пропонується окремим рішенням) варто узгодити з пріоритетами Плану, щоб забезпечити синергію. Аналогічно, варто підтримати ініціативи з цифровізації адміністративних послуг та освітніх процесів, а також заходи з екологічної просвіти населення. Це розширить стратегічну базу розвитку громади і посилить її конкурентні переваги.

- Пріоритизувати проекти та забезпечити поетапне виконання. Затвердивши План, необхідно чітко визначити першочергові проекти на кожен бюджетний рік. Комісія рекомендує спрямувати в першу чергу фінансування на найбільш критичні проекти з точки зору безпеки та базових потреб (наприклад, водопостачання, укриття в школах, реабілітаційні центри). Менш критичні проекти (наприклад, деякі культурні або іміджеві ініціативи) можуть реалізовуватися у другій черзі або за умови появи додаткових коштів. Такий підхід гарантуватиме, що навіть в умовах часткового недофінансування громада отримає ключові покращення.

- Забезпечити фінансову стійкість та резерви. Комісія пропонує міській раді опрацювати сценарії на випадок, якщо обсяг державних субвенцій чи донорської допомоги буде меншим за очікуваний. Доцільно передбачити резервний фонд у місцевому бюджеті або перелік проектів, які можуть бути відкладені/скориговані без шкоди для загальної мети. Також рекомендується активізувати роботу із залучення інвестицій: продовжити пошук грантів, партнерських програм, інвесторів для пріоритетних проектів. В цьому напрямі можна залучати створену Агенцію місцевого розвитку або профільні відділи ради.

- Посилити управління проектами та контроль. Для успішної реалізації Плану комісія наполягає на впровадженні дієвого механізму управління проектами. Пропонується

призначити відповідальних осіб/підрозділи за кожним великим проєктом, встановити чіткі **індикатори виконання** та контрольні строки. Рекомендується запровадити щоквартальне звітування виконавців перед комісією або радою про хід реалізації інвестиційних проєктів. Окрім того, варто забезпечити прозорість – інформувати громаду про прогрес (через сайт міськради, відкриті дані, громадські слухання). Це сприятиме своєчасному виявленню проблем та підвищить довіру мешканців до виконання Плану.

- **Інтеграція принципів сталого розвитку на практиці.** Комісія рекомендує на етапі реалізації конкретизувати, як саме кожен проєкт буде відповідати задекларованим принципам енергоефективності, безбар'єрності, тощо. Наприклад, при закупівлі транспорту – вимагати електро- або економічних транспортних засобів; при ремонті будівель – обов'язково враховувати вимоги доступності для людей з інвалідністю; при освітніх проєктах – враховувати гендерні аспекти (щоб дівчата і хлопці мали рівний доступ до STEM-освіти, спортивних секцій тощо). Така **інтеграція принципів** має бути відображена в технічних завданнях і тендерній документації. Комісія готова долучитися до контролю за цим аспектом.

- **Перегляд і актуалізація Плану.** З огляду на динамічність економічної ситуації та можливі зміни в пріоритетах, рекомендується здійснювати щорічний (або принаймні по завершенні 2026 року) **перегляд Плану**. За результатами такого моніторингу міська рада може вносити зміни до Плану: додавати нові проєкти, коригувати фінансування чи строки реалізації. Зокрема, якщо виникне можливість профінансувати напрям туризму чи інший раніше упущений сектор (через нові державні програми або гранти), це варто відобразити оновленням Плану. Гнучке реагування забезпечить актуальність документа протягом всього періоду 2026–2028 років.

Підсумок. Постійна депутатська комісія з питань бюджету, фінансів та розвитку підтримує ухвалення проєкту рішення №3 та реалізацію Середньострокового плану пріоритетних публічних інвестицій громади на 2026–2028 роки. За умови врахування наведених рекомендацій та належного виконання, цей План стане важливим кроком до досягнення стратегічних цілей Первомайської громади, покращення добробуту мешканців і сталого розвитку міста. Комісія залишає за собою право надалі здійснювати нагляд за реалізацією Плану та сприяти успішному втіленню всіх запланованих заходів.

 О.В. Ходяченко
І.І. - Савченко Н.І.
І.І. - Іващенко С.В.
І.І. - Савченко Р.В.